

Hyvinvointialueiden ohjausosasto

HUS-yhtymän vuoden 2025 lainanottovaltuuden muuttamisen täydentämistä koskevan päätöksen valmisteluryhmä

Tausta ja valmisteluryhmän asettaminen

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annetun lain (615/2021) 2 § 4 momentin mukaan HUS-yhtymä on hyvinvointialueesta annetun lain 58 §:ssä tarkoitettu hyvinvointiyhtymä ja siihen sovelletaan muun muassa, mitä hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 15 ja 16 §:ssä säädetään.

Hyvinvointialueesta annetun lain 15 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvosto päättää vuosittain valtiovarainministeriön esityksestä hyvinvointialueen tilikausittaisen valtuuden määrästä pitkäaikaisen lainan ottamiseksi. Hyvinvointialue saa ottaa lainaa päätöksen mukaisen määrän lain 16 §:ssä tarkoitetun investointisuunnitelman mukaisten investointien rahoittamiseksi.

Hyvinvointialueesta annetun lain 15 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvosto muuttaa hyvinvointialueen lainanottovaltuutta, jos investointi on välttämätön hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen tuottamisen jatkuvuuden kannalta tai lainsäädännössä edellytettyjen palvelujen turvaamiseksi eikä investointitarvetta voida kattaa muulla tavoin. Lainanottovaltuuden muuttamisesta voidaan päättää hyvinvointialueen hakemuksesta tai valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön tai sisäministeriön aloitteesta.

Valtioneuvosto teki 14.11.2024 päätöksen HUS-yhtymän lainanottovaltuuksista vuodelle 2025. Muutettu valtuus on yhteensä 274 765 000 euroa.

HUS-yhtymä jätti 04.03.2025 valtiovarainministeriölle uuden hakemuksen vuoden 2025 lainanottovaltuuden muuttamisesta, koska HUS-yhtymän hyväksytyssä investointiohjelmassa ja muutamissa sidotuissa vuonna 2025 alkavissa investointihankkeissa ja investointeja vastaavissa sopimuksessa on havaittu, että myönnetty lainanottovaltuus ei tule riittämään.

Lain mukaan valtiovarainministeriö asettaa lainanottovaltuuden muuttamista koskevan päätöksen valmistelua varten valmisteluryhmän, johon valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö ja sisäministeriö sekä asianomainen hyvinvointialue nimeävät edustajansa. Valmisteluryhmän tehtävänä

on arvioida lainanottovaltuuden muuttamisen edellytyksiä, tarvittavan lainanottovaltuuden suuruutta sekä hyvinvointialueelle asetettavia ehtoja. Arviointi perustuu hyvinvointialueen taloutta ja toimintaa koskevan tiedon perusteella tehtyyn kokonaisarvioon.

Valtiovarainministeriö asetti 28.3.2025 HUS-yhtymän lainanottovaltuuden muuttamisen täydentämistä koskevan päätöksen valmisteluryhmän. Valmisteluryhmän puheenjohtajana toimi johtava erityisasiantuntija Anna-Liisa Pasanen ja jäseninä olivat erityisasiantuntija Jussi Lind ja erityisasiantuntija Suvu Mäklin sosiaali- ja terveysministeriöstä, erityisasiantuntija Laura Honkonen sisäministeriöstä sekä investointijohtaja Tomi Kauppinen HUS-yhtymästä. Asiantuntijana valmisteluryhmän kuultavana oli HUS-yhtymästä rahoituspäällikkö Aija Salomaa.

Valmisteluryhmän toimikausi oli 18.03.–17.04.2025. Valmisteluryhmä kokoontui kolme kertaa.

Lainanottovaltuuden muuttamisen edellytykset

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistusta koskevan lainsäädännön eduskuntakäsittelyssä tarkennettiin hyvinvointialueen lainanottovaltuuden muuttamisen edellytyksiä hallituksen esitykseen (HE 241/2020 vp) verrattuna. Perustuslakivaliokunta painotti perusoikeuksien toteuttamisvelvoitteeseen kuuluvaa valtion vastuuta huolehtia siitä, että hyvinvointialueilla on käytännön edellytykset suoriutua tehtävistään, ja totesi, että sosiaali- ja terveysvaliokunnan oli syytä täydentää sääntelyä palvelutarpeiden edellyttämien investointien — laajasti ymmärrettynä — turvaamiseksi hyvinvointialueilla (PeVL 17/2021 vp). Sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdotti lausunnon johdosta kiireellisyysedellytyksen poistamista. Valiokunta totesi mietinnössään (StVM 16/2021 vp), että tämän poiston myötä valtioneuvoston tulee muuttaa hyvinvointialueen lainanottovaltuutta aina, jos investointi on välttämätön hyvinvointialueen järjestämistä varten kuuluvien palvelujen tuottamisen jatkuvuuden kannalta tai lainsäädännössä edellytettyjen palvelujen turvaamiseksi eikä investointitarvetta voida kattaa muulla tavoin.

Valmisteluryhmä arvioi ne vuonna 2025 alkaviksi tai sidotuiksi suunnitellut investoinnit ja investointeja vastaavat sopimukset, joihin HUS-yhtymän mukaan vuodelle 2025 päätetty lainanottovaltuus ei kohdistu tai ei riitä. Taseinvestoinneista Meilahden tornisairaalan peruskorjausta ja Kolmiosairaalan helikopterikenttää käsiteltiin jo edeltävässä vuoden 2025 lainanottovaltuuden muutosta valmisteluryhmässä syksyllä 2024. Näiden osalta tilanne on muuttunut viime syksystä.

Meilahden tornisairaalan toimenpidesiiven peruskorjauksen kokonaiskustannuksiksi arvioitiin alun perin 103,7 miljoonaa euroa, mutta

hankesuunnittelun edetessä on ilmennyt, että kustannusarvio kasvaa 6 miljoonalla eurolla. Muutos on seurausta rakennuksen korjaustarpeesta ja kunnosta johtuvan peruskorjausasteen noususta, vanhentuneesta teknologiasta, vaatimustason noususta muun muassa rakennusvalvontaviranomaisen paloluokkavaatimuksista, toiminnan tehostamista ja vaiheistuksen aiheuttamasta toiminnan turvaamisesta sekä sellaisista perusparannuksista, jotka on välttämätöntä tehdä toimenpidesiiven peruskorjauksen yhteydessä tiloissa toimiville yksiköille koituvan häiriön minimoimiseksi.

Traficom 19.3.2024 Kolmiosairaan helikopterikentästä antama määräys AGA M2-1 sisältää kentän turvallisuuteen liittyviä vaatimuksia koskien muun muassa laskeutumispaikan kokoa, hätäpoistumistietä, sammutusjärjestelmää sekä valaistusta. Traficom teki tarkastuksen helikopterilentopaikalle 21.3.2025 ja sen mukaan havaitut puutteet tulee korjata. HUS-yhtymän laatiman arvion mukaan vaadittujen muutostöiden kustannusarvio tulee olemaan 8 miljoonaa euroa ja muutostyöt tulisi aloittaa pikimmiten, vielä vuoden 2025 aikana. Tavoite muutostöiden valmistumisesta on vuoden 2026 aikana.

HUS-yhtymä käynnisti kesällä 2023 Lastenlinnan kiinteistön (91-14-511-2) asemakaavamuutoksen, koska kiinteistön nykyisestä käytöstä luovutaan ja kiinteistön asumis- ja toimitilakäyttö halutaan mahdollistaa. Asemakaavan muutoksen seurauksena HUS-yhtymän tulee maksaa Helsingin kaupungille kiinteistön arvon nousua vastaava maankäyttösopimuskorvaus sen jälkeen, kun uusi asemakaava saa lainvoiman. Asemakaavamuutospäätös tehdään tämän hetken arvion mukaan kesällä 2025. Sopimuskorvauksen lisäksi HUS-yhtymän maksettavaksi lankeaa myös tontin lunastuksen velkaosuus. Yhteensä kustannusvaikutus on 1,95 miljoonaa euroa.

Kirurgisen sairaalan tiloista luopumisen vuoksi dialyysiyksikkö on päätetty siirtää Meilahden kampusalueelle. Tämä edellyttää tilamuutoksia, joille ei ole vielä kohdistettu lainanottovaltuutta. Kokonaiskustannuksiksi on arvioitu 2 miljoonaa euroa, joka jakautuvat taseinvestointeihin (laitteet 1,2 miljoonaa euroa) sekä investointeja vastaaviin sopimuksiin (vuokrina perittävät muutos- ja remontointikustannukset).

HUS-yhtymän patologian laboratoriolle korjataan vaiheittain uudet tilat Haartmaninkatu 3 kiinteistöön B- ja C-siipeen, jonka jälkeen HUS luopuu osasta patologian tiloista. Hankkeen ensimmäisen vaiheen kustannusarvio on 17,6 miljoonaa euroa, ja korjattujen tilojen vuokraus alkaisi vuonna 2027. Toisen vaiheen kustannusarvio on 10,56 miljoonaa euroa, ja tilojen vuokraus alkaisi vuonna 2029. Esivuokrasopimus allekirjoitetaan kuitenkin syksyllä 2025. Kahdenkymmenen vuoden sopimuskaudelle lainanottovaltuuteen vaikuttava kokonaissumma on yhteensä 46 miljoonaa euroa, pitäen sisällään pääomavuokran, kiinteistöveron sekä korkokulut.

Espoonlahden terveysaseman peruskorjauksen jälkeen laboratoriotoiminnot palaavat aiempiin tiloihin, ja vuokranmaksu alkaa vuonna 2025 toistaiseksi voimassa olevalla vuokrasopimuksella. Vuoden 2025 lainanottovaltuuteen esitetään 10 vuoden pääomavuokran osuutta, 1,5 miljoonaa euroa.

Tässä esitetyt investoinnit ovat valmisteluryhmän käsityksen mukaan välttämättömiä HUS-yhtymän järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen tuottamisen jatkuvuuden kannalta tai lainsäädännössä edellytettyjen palvelujen turvaamiseksi. Investointitarpeita ei myöskään arvioitu voitavan kattaa muulla tavoin.

Yhteenveto HUS-yhtymän vuoden 2025 lainanottovaltuuden täydennyksen investoinneista ja niistä vastaavista sopimuksesta on esitetty alla olevassa taulukossa

	Investoinnin arvo 1000 euroa	
	Pysyvät vastaavat	Investointeja vastaavat sopimukset
Meilahden tornisairaalan peruskorjaus	6 000	
Kolmiosairaalan helikopterikentän muutostyöt	8 000	
Lastenlinnan maankäyttömaksu ja tontin lunastuksen velkaosuus	1 950	
Dialyysiyksikön siirto Meilahteen	1 200	800
Patologian tilamuutokset		46 000
Espoonlahden terveysasema		1 500
Yhteensä	17 150	48 300
Auroran sairaalan psykiatristen toimintojen liikkeenluovutus Helsingin kaupungilta (hanketta ei toteuteta)		-8 000
Investoinnit ja investointeja vastaavat sopimukset yhteensä	57 450	

Tarvittavan lainanottovaltuuden suuruus

Investointisuunnitelmassa kuvataan investointien rahoittaminen pitkäaikaisilla lainoilla, omaisuuden luovutuksilla, kertyneillä rahavaroilla ja investointeihin kohdistuvilla tuilla. Rahavaroja tai omaisuuden luovutustuloja ei ole tämän hetken

arvion mukaan käytettävissä edellä mainittujen investointien tai investointeja vastaavien sopimusten kattamiseen.

Valmisteluryhmä esittää, että HUS-yhtymän lainanottovaltuus vuodelle 2025 olisi 332 215 000 euroa, jossa on lisäystä edelliseen muutospäätökseen 57 450 000 euroa huomioiden poistuneet investointeja vastaavat sopimukset.

HUS-yhtymälle asetettavat ehdot

Nyt tehtävä päätös lainanottovaltuuden muuttamisesta on muutospäätös suhteessa 14.11.2024 tehtyyn aiempaan päätökseen. Aiemman päätöksen mukaiset ehdot lainanottovaltuuden muuttamiselle säilyvät voimassa myös tämän uuden päätöksen jälkeen.

Valmisteluryhmä esittää, että lainanottovaltuuden muuttamiselle asetetaan seuraava ehto:

Lainanottovaltuutta on mahdollista käyttää ainoastaan valmisteluryhmän käsittelemiin investointeihin ja investointeja vastaaviin sopimuksiin, jotka ovat hyvinvointialueesta annetussa laissa tarkoitettulla tavalla välttämättömiä HUS-yhtymän järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen tuottamisen jatkuvuuden kannalta tai lainsäädännössä edellytetyjen palvelujen turvaamiseksi. HUS-yhtymän tulee varmistaa ennen ao. investointien ja investointeja vastaavien sopimusten toteuttamista niiden laissa edellytetty välttämättömyys sekä se, että investointitarvetta ei voida kattaa muulla tavoin kuten pitkäaikaisen lainan sijaan rahavaroilla, avustuksilla, hankerahoituksella tai muulla rahoituksella.

Aiemman päätöksen ehtona oli, että HUS-yhtymän tuli toimittaa valtiovarainministeriölle tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman, joka varmistaa HUS-yhtymän lainanhoitokyvyn pitkälläkin aikavälillä ja turvaa lakisääteiset palvelut. HUS-yhtymä toimitti ohjelman ministeriölle 06.02.2025. Palautteessaan 14.02.2025 valtiovarainministeriö totesi, että ohjelma varmistaa HUS-yhtymän lainanhoitokyvyn, ja HUS-yhtymä voi nostaa päätöksen mukaisesti pitkäaikaista lainaa tai tehdä pitkäaikaisia sitoumuksia. Valtiovarainministeriö korosti, että HUS-yhtymän tulee jatkaa taloutensa määrätietoista sopeuttamista ja varautua tarvittaessa lisäsopeuttamistoimenpiteiden toteuttamiseen sekä kiinnittää huomiota lainakantansa aiheuttamiin riskeihin.

Muita näkökulmia

HUS-yhtymän tulee toimittaa päivitetty investointisuunnitelma sosiaali- ja terveysministeriölle ja valtiovarainministeriölle hyvinvointialueista annetun lain 16 §:n mukaisesti hyväksyttäväksi.

Hyvinvointialueesta annetun lain 123 §:n mukaan valtiovarainministeriö voi käynnistää hyvinvointialueen arviointimenettelyn, jos hyvinvointialueen lainanottovaltuutta muutetaan. Mainittua lain kohtaa sovelletaan myös HUS-yhtymään.

Helsingissä 3.4.2025

Anna-Liisa Pasanen

Jussi Lind

Suvi Mäklin

Laura Honkonen

Tomi Kauppinen